

УДК 338. 43 : 633. 63
АНАЛІЗ ПОТУЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
ЦУКРОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ВІННИЦЬКОЇ
ОБЛАСТІ

С.Ю. СОКОЛЮК , аспірант
Уманський державний аграрний університет

Розглянуто питання аналізу виробництва цукру підприємствами Вінницької області, а також намічені конкретні шляхи щодо подолання кризи переробних цукрових підприємств.

Формування і розвиток ринкових відносин в Україні породжує проблему виживання і стабільного розвитку вітчизняних підприємств в умовах конкурентного середовища. Особливо гостро дана проблема постає перед агропромисловим комплексом України і цукробуряковим підкомплексом зокрема.

Ефективна діяльність підприємств цукрової промисловості області можлива лише за умов забезпечення їх сировиною. Тільки за цих умов можна досягти забезпечення споживчих потреб населення регіону і харчової промисловості цукром.

На сьогодні вчені економісти Ю.С. Коваленко, М.Ю. Коденська, В.П. Пиркін, М.П. Кравченко, П.Т. Саблук приділяють значну увагу цукробуряковій промисловості. Але не всі проблеми стосовно підвищення ефективності цукрової промисловості вирішені. За останні роки зменшилися посівні площі зайняті під цукровими буряками сільськогосподарських підприємств, а звідси і зменшення обсягів виробництва цукру.

Цукрові буряки – проміжний продукт у виробничому процесі цукроваріння, який характеризується технологічними особливостями і має цільовий характер використання – отримання продовольчого продукту – цукру. За цих умов ринок цукрових буряків як товару включає лише один тип покупців – цукрові заводи. Через свої біологічні особливості їх реалізація обмежується певним територіальним простором, а попит визначається виробничою потужністю розміщеного на даній території цукрового заводу, його статусом – відомчою підпорядкованістю або належною формою власності.

Вінниччину здавна називають “цукровим Донбасом” України. За виробництвом цукру область знаходиться на

першому місці в Україні, на її долю припадає 10,3% загальнодержавного його виробництва. У обласному виробництві цукрова промисловість належить до провідної. Частка виробленої нею продукції у 2004 році складає 9,2% від загального виробництва по області, а питома вага продукції цукрових підприємств у продукції харчової промисловості – 17,4%.

Подальший аналіз доводить, що, на жаль, навіть наявні потужності регіону не використовуються повністю. Загальна характеристика потужностей цукрової промисловості Вінницької області та їх використання наведена в таблиці 1.

1. Потужність цукрових заводів Вінницької області та її використання

Показник	1990р.	1999р.	2000р.	2001р.	2002р.	2003р.	2004р.
Кількість заводів, що працювало	38	37	38	36	28	29	24
Сумарна виробнича потужність – всього, тис. т/добу	80,07	78,26	79,44	75,73	57,76	64,88	53,92
Середньодобова продуктивність у розрахунку на 1 завод, тонн:							
нормативна	1762	1793	1754	1695	1839	1914	1916
фактична	1725	1742	1718	1636	1799	1877	1949
Коефіцієнт використання потужностей, %	81,9	82,3	82,9	81,0	87,2	83,9	79,3

Примітка: за даними асоціації “Поділляцукор”, 2004 рік

У 2004 році кількість заводів по області скоротилось до 24, їх сумарна виробнича потужність складала лише 53,92 тис.т переробки цукросировини на добу, що на 32,7 % нижче ніж на відповідну дату 1990 року, та на 10,1 тис.т менше ніж у 2003 році.

До причин, що негативно вплинули на рівень використання потужностей, цукровари відносять затягування строків збирання та вивезення цукросировини, високу забрудненість та низьку якість солодких коренів, а

також порушення на окремих заводах технологій зберігання, транспортування та переробки буряків.

У 1990 році виробництвом цукру в області займалися 38 підприємств, добова потужність яких складала 80,07 тис.тонн цукру на добу. Фактична середньодобова продуктивність у розрахунку на один завод в цьому ж році становила 1725 т.

Протягом досліджуваного періоду найнижчі показники якості цукросировини спостерігалися у 2004 році. Основною причиною були екстремальні погодні умови, що за даними метеорологів не спостерігалися з 1911 року. Засуха влітку та надмірні опади починаючи з другої декади вересня і аж до грудня, стали причиною значних втрат та зниження якості сировини. Частка дуплистих та уражених паршею цукрових буряків склала 28,1 та 1,3% відповідно, а 7% прийнятої цукросировини була підв'ялена, підморожена або прицвіла.

Висновки.

Для покращення діяльності підприємств цукрової промисловості області потрібно повністю використовувати наявні потужності регіону, так як коефіцієнт використання потужностей становить 79,3 %, тому його потрібно підвищувати. Для цього необхідно не затягувати строків збирання та вивезення коренеплодів з полів, щоб вони не були вражені морозом та різними хворобами, у 2004 році майже 30 % коренеплодів були пошкоджені. Потрібно налагодити до високого рівня транспортування, зберігання та удосконалити механізм переробки цукрових буряків, а це дозволить заводам отримувати високоякісну сировину для виготовлення продукції.

Для прибуткового функціонування цукрового заводу і ефективного використання наявних виробничих потужностей необхідне повне забезпечення його сировиною. Забезпеченість підприємств цукрової промисловості сировиною характеризує такий показник як тривалість виробничого періоду, тобто тривалість сокодобування. Залежно від нього змінюється розмір матеріально-грошових витрат на виробництво цукру, а отже і його собівартість.

Досягнутий рівень ефективності переробки цукрових буряків і вилучення цукру може бути значно вищим за рахунок максимального використання резервів підвищення виходу цукру із переробленої сировини, зокрема значного підвищення технологічних властивостей буряків, збільшення

вмісту цукру в цукрових буряках та коефіцієнта вилучення цукру із сировини, зменшення втрат цукру при зберіганні та переробці цукрових буряків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Григор'єв О.Я. Бурякоцукровий комплекс: кроки до відродження // Цукрові буряки. – 2002. — № 2. – С. 7.
2. Імас Є.В. Перспективи розвитку цукробурякового комплексу в Україні // Вісник аграрної науки. – 2001. — № 9. – С. 64-65.
3. Імас Є.В. Подолання кризової ситуації у цукробуряковому виробництві України // Економіка АПК. – 1998. – № 9. – С. 6 – 12.
4. Пиркін В.І. Інтеграційні процеси // Цукрові буряки. – 2003. – № 32. – С. 4.

Проведено аналітичне дослідження сучасного стану свеклосахарного виробництва, проаналізовано потужність підприємств сахарної промисловості Вінницької області, а також шляхи покращення якості сировини для сахарних заводів.

It is performed the analyses of current up – to – date trends of sugar processing. It is also analyzed the power of the enterprises of sugar industry in Vinnitskaya region and the ways for improving of the raw materials that are used for sugar plants (factories).